

Základní škola a Mateřská škola Černá v Pošumaví

Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

„CESTOU TAM A ZASE ZPĚT S KAMARÁDY POZNÁM SVĚT“

Robert Fulghum: „Všechno, co opravdu potřebuji znát, jsem se naučil v mateřské škole“

Obsah:

1. Identifikační údaje	3
2. Představení školy	4
• Poloha MŠ	4
• Historie MŠ	4
• Budova MŠ	4
• Zahrada MŠ	5
3. Popis podmínek školy	5
• Materiální podmínky	5
• Životospráva	6
• Psychosociální podmínky	7
• Organizační chod	7
• Řízení školy	8
• Personální zajištění	9
• Spoluúčast rodičů	10
• Spolupráce s ostatními činiteli	10
4. Organizace vzdělávání	11
5. Charakteristika vzdělávacího programu	13
• Filosofie programu	13
• Hlavní vzdělávací cíle	14
• Popis a formy vzdělávání	15
6. Vzdělávací program, obsah a časový plán	16
6.1. Vzdělávací program „Cestou tam a zase zpět s kamarády poznám svět...“	16
6.2. Program podpory zdraví a životního stylu	26
6.3. Program prevence patologických jevů	31
6.4. Program enviromentálního vzdělávání	33
7. Evaluace	36

1. Identifikační údaje

Název: Základní škola a Mateřská škola Černá v Pošumaví

Adresa: Černá v Pošumaví 115, Černá v Pošumaví 38223

Kontakt: telefon: 380 744 121

Ředitelka školy: Mgr. Věra Daňová

Zřizovatel školy: OÚ Černá v Pošumaví

Kolektiv mateřské

školy:

Bc. Hana Kliková	- vedoucí učitelka
Věra Radová	- učitelka
Jana Melounková	- učitelka
Marie Hůrková	- učitelka
Monika Císařová	- školnice

Kolektiv základní

školy:

Mgr. Věra Daňová	- ředitelka
Mgr. Michaela Rokosová	- učitelka
Jana Melounková	- vychovatelka
Irena Korytarová	- uklízečka

Kolektiv školní

jídelny:

Libuše Olšáková	- vedoucí kuchařka
Petra Boušková	- kuchařka

Č.j.

Platnost dokumentu: od 1. 9. 2015

Tento dokument byl projednán na pedagogické poradě: 18. 6. 2015

2. Představení školy

Poloha MŠ

Naše mateřská škola se nachází v neveliké obci na úpatí Šumavy v Černé v Pošumaví, ležící na levém břehu Lipenského jezera. Už sama poloha napovídá, že se jedná o oblast, která se každé léto mění v rušné rekreační centrum.

Okolí obce tvoří jak obrovská vodní plocha, tak krásné panorama zalesněných kopců.

Samotná budova školy velice dobře zapadá do této krajiny a působí velmi majestátně. Byla stavěna svépomocí občany obce a dokončena koncem roku 1983. 1. třída MŠ, kde byly umístěny děti od 3 do 6 let, se sem přestěhovala v lednu 1984 z budovy, která patří farnímu úřadu. Z domu č.p. 42 sem byla také přesunuta jeslová třída, kde byly děti od 1,5 roku do 3 let.

Historie MŠ

První zmínka o mateřské škole – jednotřídní – je v roce 1953, a to v kronice, která je v MŠ uložena. Zapisovala ji zde paní Věra Mojžíšová, později provdána Kopečková, která zde působila jako ředitelka až do srpna roku 1985. V této třídě pracovala učitelka a pěstounka.

V září 1963 byla otevřena jeslová třída při MŠ pro děti od 1,5 roku do 3 let. Byla umístěna mimo budovu mateřské školy, asi 100 metrů od ní. Od ledna 1984 byly již obě třídy umístěny v nové budově.

V lednu 2003 se naše mateřská škola sloučila se Základní školou v Černé v Pošumaví do jednoho právního subjektu, kde je paní ředitelkou Mgr. Věra Daňová.

Budova MŠ

Kapacita MŠ je 60 dětí. Budova školy je zajímavá a prostorná. V sousedícím pavilonu je v jedné části umístěna školní jídelna a kuchyň, v druhé části praktický a dětský lékař.

V létě 2010 prošla významnou rekonstrukcí – byla kompletně zateplena a napojena na solární ohřev.

Obě třídy mateřské školy jsou prostorné a dostatečně vzdušné, jsou dobře a vkusně vybaveny jak nábytkem, koutky pro děti, tak i hračkami a pomůckami. Hygienické podmínky jsou dobré, sociální vybavení odpovídá věku i počtu dětí.

Pracují zde 4 kvalifikované učitelky, 1 školnice a 2 kuchařky.

Zahrada MŠ

Je prostorná, na dobrém terénu, s jedním pískovištěm, 2 zahradními domky a zcela novými zahradními, dřevěnými herními prvky. Mezi nejoblíbenější patří Noemova archa, která byla částečně pořízena z evropských dotací. Zahrada poskytuje dostatek prostoru ke hrám dětí, k výchovně vzdělávacím programům, k pořádání společných akcí s rodiči a za příznivého počasí i ke stolování. Úpravu zeleně zajišťují zaměstnanci OÚ v Černé v Pošumaví, o květinové záhony pečuje školnice. V současné době zde budujeme přírodní část zahrady – bylinkové a zeleninové záhony, ovocné stromy a keře, přírodní překážky, stavby z proutí apod.

3. Popis podmínek školy

Materiální podmínky

- Vybavení školy je kvalitní a účelové. Prostory (třídy, ložnice, šatny, umývárny, WC), osvětlení, zatemnění vyhovují hygienickým normám i standardům. Nově jsou zrekonstruovány toalety a umývárna v 1. třídě. Jednotlivá WC jsou oddělena, aby poskytovala dětem určitou intimitu.
- Nábytek je účelový, bezpečný, přístupný dětem. Hračky jsou tak pro děti plně dostupné, množstvím dostačující počtu dětí.
- 1. třída je v přízemí budovy, je menší, ale s dostatečným prostorem pro hry, pohybové aktivity a řízené činnosti.
- 2. třídu tvoří 2 oddělené části: jedna pro hry, pohybové aktivity, řízené činnosti a druhá - ložnice, kde se také ukládají některé hračky a tělocvičné nářadí, které je pestré a v dostatečném množství.
- Součástí 2. třídy je kuchyňka pro výdej stravy.
- Dětem poskytujeme příležitost zdobit svými výtvary šatnu, okna chodby, interiér třídy.
- Zahrada je dostatečně velká, vybavená 1 pískovištěm, průlezkou, 2 zahradními domky, z nichž jeden slouží k uskladnění hraček na písek, mobilních hraček a pomůcek a zahradního nářadí. Vzrostlé stromy poskytují v horkých dnech dostatek stínu. Postupně nahrazujeme nevyhovující herní prvky novými (1 dřevěná sestava s houpačkami, skluzavkou a horolezeckou stěnou, 1 polyfunkční prvek DRAK s vahadlovou houpačkou, dřevěná

lavička). Venkovní stoly a lavice v létě v teplých dnech lze využít ke stolování.

- Personál má k dispozici své zázemí i se sociálním zařízením.
- V přízemí byla před mnoha lety ze zaniklé 1. třídy vybudována posilovna sloužící obyvatelům obce. V roce 2010, kdy bylo potřeba třídu znovu otevřít, se tento prostor rozdělil na půl. Třída je tedy menší, ale vzhledem k počtu dětí zatím dostačující. Palčivějším problémem je však společné sociální zařízení a úklid těchto společných prostor.
- Součástí budovy je školní kuchyně a jídelna i pro základní školu.
- Naším cílem je vybudovat na zahradě u zadního vstupu velkou pergolu, kterou budeme využívat k výuce a hrám na čerstvém vzduchu, k pobytu venku při nepříznivém počasí, při zpracovávání produktů ze záhonků, k různým akcím s dětmi, rodiči a širší veřejností.
- Dále plánujeme ještě obměnit zbytek dosluhujícího nábytku za nový, více přístupný a otevřený dětem.
- Je také potřeba zrekonstruovat úklidovou místnost v přízemí.
- Jako velmi potřebné je vymyslet a zřídit další prostory na ukládání různých výrobků, dekorací, pomůcek apod.

Životospráva

- Provozní řád školy zajišťuje předepsaný interval mezi podávanými jídly. Dětem je poskytována plnohodnotná strava, snažíme se o dostatečný přísun čerstvé zeleniny a ovoce a zařazování tzv. zdravých potravin.
- Vedeme děti k samostatnosti, jídlo si ke stolu odnášejí samy, polévku zajišťuje učitelka. Děti mají možnost zvolit velikost porce a výběru některých druhů přílohy, zejména zeleniny.
- Děti do jídla nenutíme, ale snažíme se, aby všechno alespoň ochutnaly, o jídle se nevyjadřovaly nevhodnými výrazy a tím se naučily zdravému stravování, které je součástí zdravého životního stylu.
- S ohledem na vzdělávací témata se děti někdy podílejí na přípravě jídla, například na výrobě ovocného nebo zeleninového salátu, vaření bylinkového čaje, doplnění bylinek apod.
- Kvalitně je zajištěn pitný režim, děti mají k dispozici po celý den nerezový termos, který si samy obsluhují. V teplých dnech je termos brán i na zahradu.

- Délku každodenního pobytu venku přizpůsobujeme počasí.
- Vzhledem k našim provozním podmínkám si chodí po obědě odpočinout všechny děti. Nikoho však ke spaní nenutíme, starší děti a ty, které neusnou, vstávají dříve (po 30-45 minutách odpočinku) a věnují se klidným činnostem v herně.

Psychosociální podmínky

- V naší mateřské škole podporujeme zdravý životní styl. Tomu odpovídá i režim dne, který umožňuje organizaci činností dětí v průběhu dne pozměnit a přizpůsobit aktuální situaci a potřebám.
- Respektujeme individuální potřeby a zájmy dětí, osobní svobodu a volnost, ale snažíme se, aby nepřekračovaly hranice a meze chování a norem. Všechny děti v naší mateřské škole mají stejná práva a povinnosti, nikdo není zvýhodňován nebo znevýhodňován. Každé dítě má prostor pro aktivity dle vlastní volby, soukromí, spontánní i řízenou hru a činnosti, relaxaci i odpočinek.
- Nově přichozím dětem nabízíme adaptační program. Ale i ostatním rodičům umožňujeme v případě potřeby a zájmu pobyt ve třídě.
- Rodiče mají možnost po předchozí domluvě přivádět své dítě do MŠ kdykoliv dle svých potřeb.
- Pozitivním hodnocením, pochvalou a příkladem motivujeme děti k různým činnostem, podporujeme děti nebát se, důvěřovat si.
- Snažíme se dostatečně věnovat vztahům ve třídě, nenásilně je ovlivňovat, vést děti k rozvíjení kamarádských vztahů, citlivosti pro vzájemnou toleranci, ohleduplnost, zdvořilost a tím bránit různým jevům, jako je například šikana.
- Průběžnou evaluací různých aktivit a nastalých situací vedeme děti k uvědomění si svého jednání a jeho důsledků, vedeme je k prosociálnímu chování.
- Rádi bychom do MŠ pořídili kromě rybiček ještě nějaké drobné živočichy (např. pakobylky) a děti tak vedli k zodpovědnosti při péči o ně.

Organizační chod

- Za bezpečnost dětí odpovídají po celou dobu výchovné práce s dětmi pedagogické pracovnice, a to od doby převzetí dětí od jejich zástupce, nebo jím pověřené osoby, až do doby jejich předání zástupci, nebo jím pověřené osoby.
- Pedagogická pracovnice při hře ve třídě dbá, aby si děti hrály klidně, sleduje jejich hru, nedovolí dětem, aby si nosily do MŠ nebezpečné předměty nebo hračky.
- Děti mají dostatek času i prostoru na spontánní hru, na dopolední svačinu docházejí průběžně v půlhodinovém časovém intervalu, v rozehrané hře mohou pak pokračovat.
- Do denního programu jsou pravidelně zařazovány pohybové a tělovýchovné aktivity, při kterých pedagogická pracovnice dbá zvýšené pozornosti o bezpečnost dětí, zajišťuje pomoc, musí mít přehled o všech cvičících dětech, před cvičením zkontroluje všechno tělocvičné nářadí.
- Pedagogický pracovník odpovídá při pobytu dětí mimo území školy za bezpečnost nejvýše:
  - a) dvaceti dětí smyslově, tělesně a duševně zdravých starších 3 let
  - b) patnácti dětí v případě, že jsou mezi nimi 2 děti od dvou do tří let
  - c) dvanácti dětí v případě, že jsou mezi nimi 2 postižené děti nebo 1 postižené dítě a 1 dítě od dvou do tří let
- Při vyšším počtu dětí, zejména při pobytu venku, vypomáhá školnice, jiné specifické činnosti náročné na bezpečnost dětí se řeší individuálně.
- Při pobytu dětí na školní zahradě nedovolí pedagogické pracovnice dětem bez dozoru na průlezky, houpačky a jiné nářadí, kde hrozí nebezpečí úrazu. Nedovolí jim samostatné vzdálení do prostor zahrady, kam není vidět.
- V oblasti prevence patologických jevů se zaměřujeme na oblast šikany a vandalismu – blíže je popsáno v obsahu vzdělávacích témat.
- Vstup do prostor MŠ je z důvodu zajištění bezpečnosti zamykán, a to vždy od 8,30 do 12,15 a od 13,00 do 14,45. V této době lze použít zvonek. V současné době se buduje centrální zamykání hlavního vchodu s videotelefony.
- V době realizace zájmových kroužků zodpovídá za zúčastněné děti vedoucí kroužku (učitelka), a to od doby převzetí od druhé učitelky do doby předání učitelce nebo zákonnému zástupci.
- V případě nepřítomnosti (úraz, nemoc apod.) jsou zaměstnanci povinni ihned informovat vedoucí učitelku nebo ředitelku školy.

- Návštěvy lékaře si pedagogické pracovnice plánují s ohledem na svou směnu nebo si ji vymění.

Řízení školy

- Mateřská škola je součástí Základní školy v Černé v Pošumaví.
- Vedoucí učitelka řídí, organizuje a kontroluje práci všech podřízených pracovníků MŠ, je odpovědná ředitelce školy.
- Velký důraz je kladen na týmovou práci, vzájemnou spolupráci, vytváření prostředí důvěry, respektování profesní odlišnosti – všichni se podílí na dění v mateřské škole, každý názor a návrh je vítán a konzultován.
- Na tvorbě ŠVP se podílí všichni zaměstnanci MŠ.
- Mateřská škola úzce spolupracuje se ZŠ, se zřizovatelem, s pracovníky PPP, s orgány veřejné správy, s rodiči. Na spolupráci se větší či menší měrou podílejí všichni zaměstnanci

Personální zajištění

- V mateřské škole pracují 4 kvalifikované učitelky, školnice a 2 kuchařky.
- Všechny pracovnice důsledně dodržují svou pracovní náplň a řídí se platnými směrnicemi školy (Provozní řád, Řád školy apod.), svým chováním a jednáním působí na děti, reprezentují školu a její zájmy.
- Pedagogické pracovnice se stále sebevzdělávají, maximálně využívají nabídek různých vzdělávacích institucí s akreditací MŠMT. Jejich vzdělávání je cílené, vychází z potřeb realizace kvalitní vzdělávací činnosti a jejich vlastních požadavků a zájmů. Každá iniciativa pracovníků, která souvisí se zkvalitněním vlastního vzdělávacího procesu je vítána a maximálně podpořena.
- Vzhledem k přerušení (ze strany organizátora) vzdělávacího projektu v oblasti studia anglického jazyka bychom se rádi zúčastnili obdobného vzdělávacího kurzu AJ.

- V budově mateřské školy pracují:
  - Bc. Hana Kliková - vedoucí učitelka
  - Věra Radová - učitelka
  - Jana Melounková - učitelka
  - Marie Hůrková - učitelka
  - Monika Císařová - školnice
  - Libuše Olšáková - hlavní kuchařka a vedoucí kuchařka
  - Petra Boušková - kuchařka

Spoluúčast rodičů

- Naše mateřská škola klade velký důraz na spolupráci s rodinou. Ještě před přijetím dítěte do mateřské školy mají rodiče možnost navštívit její prostory, prohlédnout si je, či tu s dítětem chvíli pobýt.
- Při nástupu do MŠ nabízíme rodičům adaptační program, kdy mohou s dětmi podle potřeb ve třídě pobývat.
- Pořádáme různé akce, kde rodiče mohou sledovat své dítě v kolektivu, např. odpolední „Mami, tati, pojď si se mnou hrát“, „Společné posezení u táboráku“, besídky a různá vystoupení, Den dětí, Masopust, Slavnost sv. Martina, rodičovské schůzky apod.
- Vítejme každou iniciativu ze strany rodičů a podporujeme je ke spoluúčasti na dění v MŠ, např. při návrzích na výlety, společná setkání, exkurze, apod.
- Řídíme se zásadou: „My důvěřujeme Vám, Vy důvěřujte nám - při jakékoliv pochybnosti, nejasnosti přijďte nejprve za námi“.

Spolupráce s ostatními činiteli

Spolupráce se ZŠ:

- Pro snazší vstup dětí do ZŠ, návaznost výchovně vzdělávací práce i pro oživení vzpomínek starších dětí pořádáme společně různé akce, kde mají děti možnost vzájemného kontaktu, poznání nových prostor a odstranění zábran. Společná divadelní představení, návštěvy bazénu, společné vycházky či hry v MŠ, prohlídka školy před zápisem, besídky, zábavné dopoledne „Školka baví školu“ apod. jsou vítaným zpestřením nejen pro děti.

Spolupráce s veřejností:

- Naše škola již tradičně připravuje besídky ke Dni matek a vánoční pro seniory v obci, v Domově důchodců Horní Planá, program na Vítání občánků, vystoupení na zahájení Slavností obce.
- Děti, které nechodí do naší mateřské školy mají také možnost navštěvovat se svými rodiči divadelní představení v MŠ.
- Podařilo se nám navázat spolupráci s místními nájemci letního kina a zorganizovat zimní akci „LeDní kino“ spojenou se sběrem víček. Chtěli bychom tuto spolupráci prohloubit a pořádat další společné akce pro děti i veřejnost.
- Rádi bychom navázali větší spolupráci s Domovem důchodců Horní Planá a mimo pravidelných besídek připravovali s menší skupinkou dětí společná setkání se seniory zaměřená na psychomotorické hry, zpívánky, kreativní tvoření apod.

Spolupráce se zřizovatelem:

- OÚ se zajímá o chod naší školy, snaží se vyslyšet naše náměty, přání, či připomínky.
- Poskytuje nám dostatek finančních prostředků k zajištění vhodných podmínek.
- V případě drobných oprav nebo úprav využíváme technických pracovníků OÚ.

Spolupráce s ostatními organizacemi:

- Spolupracujeme s MŠ Tučapy, která nás navštěvuje na jaře při pobytu ve „Škole v přírodě“, a s MŠ Hořice na Šumavě, se kterou připravujeme společné zábavné programy pro vzájemná setkávání.
- Rádi bychom navázaly spolupráci s německou nebo rakouskou MŠ a tím děti v praxi více a lépe seznamovaly s jinými jazyky a kulturou.

4. Organizace vzdělávání

- V naší mateřské škole je 1. třída s provozem od 7,45 do 14,45 hodin a 2. třída s provozem od 6,15 do 16,15 hodin.
- Děti se scházejí ráno ve 2. třídě, v 7,45 jsou rozděleny do svých tříd. Scházení dětí probíhá do 8,30 hodin, po předchozí domluvě mají rodiče možnost domluvit si i jinou hodinu. Po svačině ve 14,45 hodin přecházejí děti do 2. třídy.
- Děti jsou do mateřské školy přijímány podle daných kritérií.
- V 1. třídě jsou děti ve věkové kategorii od 2 do 4 let, které splňují daná kritéria. Pracují zde 2 kvalifikované paní učitelky, jedna na plný úvazek, druhá na úvazek 6,45 %.
- Ve 2. třídě jsou děti od 4 let, pracují zde 2 kvalifikované učitelky.
- Děti jsou do tříd přijímány a rozdělovány zpravidla podle věku, dle možností však přihlížíme k přání rodičů.
- Pedagogický pracovník předává dítě rodičům, jiné osobě jen na základě písemného pověření zástupcem dítěte.
- Snažíme se vyvážit poměr mezi řízenými a spontánními činnostmi, vycházíme z potřeb dětí, plánované aktivity mohou být přizpůsobeny nastalým situacím.

5. Charakteristika vzdělávacího programu

Filosofie vzdělávacího programu

„Kruček za krůčkem, ruku v ruce, cestou necestou“

- Filosofii naší školy je:

„krůček za krůčkem“ promyšleně, s omezením současného nadměrného životního tempa, rozvíjet samostatné a zdravě sebevědomé děti cestou přirozené výchovy, vést děti k zájmu podílet se na společném dění ve škole, učit je vyjádřit svůj názor, rozhodovat se a být za svá rozhodnutí odpovědni.

„ruku v ruce“ společně, s vědomím, že tu nejsem sám, předávat a zprostředkovávat dětem základní životní zkušenosti, rozvíjet schopnost komunikovat, spolupracovat, uvědomovat si a přijímat rozdílnost kulturních komunit, učit děti poznávat takové hodnoty, které jim umožní začlenit se bezpečně do naší společnosti: rovnost všech lidí, soucítění, solidarita, ohled na druhé, důstojné vztahy, zdravý životní styl, ochrana životního prostředí.

„cestou necestou“ překonávat překážky a nástrahy současného života, podporovat všestranný, tělesný rozvoj a zdraví dětí, motivovat je k aktivnímu poznávání, rozvíjet schopnost přemýšlet a rozhodovat se, kreativně tvořit, schopnost přizpůsobovat se, reagovat na změny a vyrovnávat se s nimi.

- Pracujeme podle Rámcového programu pro předškolní vzdělávání, nabízíme kvalitní a širokou péči o všechny děti naší školy (sportovní a kulturní akce, akce pro rodiče, návštěvy plaveckého bazénu, výlety, exkurze apod.).
- Chceme, aby u nás byly děti šťastné a spokojené, aby se cítily bezpečně, zažívaly pocity úspěchu. K tomu směřuje veškeré snažení všech zaměstnanců.

Hlavní vzdělávací cíle

- Podporovat a zdokonalovat pohybové schopnosti a dovednosti dětí, přijímat je jako přirozenou součást zdravého životního stylu.
- Zaměřit se na rozvoj matematické a čtenářské gramotnosti a s nimi souvisejícími dovednostmi: zrakové a sluchové vnímání, prostorová orientace, grafomotorika, hrubá a jemná motorika, řeč a koncentrace pozornosti ap.
- Vést děti ke vzájemné pomoci, práci ve skupinkách, ve dvojicích: starší děti pomáhají mladším např. při tvořivých činnostech, sebeobsluže - mladší děti tak získají vzor, učí se od starších.
- Vést děti ke vzájemné komunikaci, schopnosti domluvit se mezi sebou, řešit menší konflikty.
- Přibližovat dětem morální a kulturní hodnoty, tradice a lidové zvyky nejen naší země, ale i ostatních národů.
- Pokračovat v ochraně životního prostředí, třídění odpadu, zapojit se do sběrových akcí, např. víčka pro Kristýnku, sběr hliníku (obaly od čajových svíček, víčka od lipánků apod.)
- V rámci výchovy ke zdraví:
  - vybudovat další záhonky, kde budeme pěstovat bylinky, zeleninu a ovoce a využívat je při přípravě pokrmů v MŠ
  - zařazovat jednoduché jógové a relaxační techniky, dechová cvičení (zejména po rušných aktivitách).
- Při výchovně vzdělávacím působení a při vhodných tématech nenásilnou formou seznamovat děti se základními anglickými slovíčky, básničkami a písničkami.
- Předcházet kázeňským prohřeškům a rizikovému chování u dětí důsledným dodržováním nastavených pravidel, problémy řešit hned společně s dětmi, zajistit spolupráci s odborným poradenským pracovníkem SVP, možnost vyšetření přímo v provozu MŠ, spolupracovat s rodinou.
- Vštěpovat dětem zásadu: „*Nečtiň ostatním to, co nechceš, aby dělali tobě*“.

Popis a formy vzdělávání

- Prioritou naší školy je enviromentální výchova, výchova ke zdraví a návrat k lidovým tradicím.
- Vzdělávání uskutečňujeme ve všech činnostech a situacích, které se v průběhu dne vyskytnou, vyváženým poměrem spontánních a řízených aktivit.
- Specifickou formu představuje didakticky zacílená činnost, ve které učitelka s dítětem naplňuje konkrétní vzdělávací cíle formou záměrného i spontánního učení. Toto učení zakládáme na aktivní účasti dítěte, založené na smyslovém vnímání, prožitkovém a interaktivním učení, zpravidla ve skupinách a individuálně. Omezujeme předkládání hotových poznatků a slovních poučení. Všechny činnosti obsahují prvky hry a tvořivosti.
- Děti se specifickými vzdělávacími potřebami jsou vzdělávány podle individuálních vzdělávacích plánů, spolupracujeme s rodiči, případně využíváme doporučení pedagogických poraden.
- Denně se věnujeme též prevenci vadné výslovnosti zařazováním jazykových chviliek, rozvíjením komunikativních dovedností. Odbornou logopedickou péči pak zajišťuje PaedDr. J. Bártová.
- Při plánování vycházíme z třídních vzdělávacích programů. Každá učitelka plní denní program na základě vlastního týdenního plánování. Jednotlivá témata lze měnit a přizpůsobovat časovému období, momentální situaci. Na závěr daného bloku provádí učitelka stručné písemné zhodnocení. S programem průběžně seznamuje i rodiče na nástěnce.
- Děti samy mají možnost každý den výtvarně vyjádřit své dojmy na určené tabuli.
- Každé dítě má vytvořené své portfolio, po celou dobu docházky průběžně zaznamenáváme jeho dosažené kompetence. Pro děti s OŠD nebo SVP máme vypracovány individuální plány.

6. Vzdělávací program, obsah a jeho časový plán

6.1. VZDĚLÁVACÍ PROGRAM „CESTOU TAM A ZASE ZPĚT S KAMARÁDY POZNÁM SVĚT“

Integrovaný blok I: NA PRVNÍ CESTĚ NEZNÁMÉ NOVÉ KAMARÁDY POZNÁME.

Přibližná délka realizace: 2-4 týdny.

Charakteristika bloku:

Cílem tohoto bloku je především usnadnit dětem vstup do nového prostředí, seznámit se s prostory mateřské školy, kamarády, zaměstnanci, navazovat a postupně upevňovat nové vztahy. Společně si dohodneme pravidla soužití ve třídě i mimo školu, zaměříme se na časové vztahy, rodinu, společnost, prostředí kolem nás apod.

Cíle:

- osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností
- orientovat se v čase, prostorové vztahy
- rozvoj schopností a dovedností pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
- naučit se přizpůsobit se základním vztahům a požadavkům MŠ, respektovat dospělého, ostatní děti
- adaptace na MŠ, seznamovat se s kamarády v MŠ, se zaměstnanci, s prostory, se základními pravidly chování, se značkou apod.
- uvědomit si vlastní identitu

- rozvoj schopností žít ve společnosti ostatních lidí, přizpůsobit se, spolupodílet se, vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
- vytváření vztahu k místu, kde dítě žije

Činnosti (například):

- hudební a hudebně pohybové činnosti, hry
- poslech čtených a vyprávěných pohádek
- společné diskuse, rozhovory
- interakční hry „Místo u srdíčka“, „Poznej změny“...(Vedení MŠ D 1,24)
- přímé pozorování
- hudební, dramatické činnosti
- pohádka „Jak se pozná, kolik je hodin“ (Metodické listy...)

Očekávané výstupy:

Dítě:

- navazuje kontakty s okolím
- komunikuje s dítětem, dospělým
- umí se začlenit do své třídy, mezi své vrstevníky, spolupracovat, přijímat autoritu
- chápe, že každá má ve společenství svou roli, podle které je třeba se chovat
- orientuje se v okolním prostředí
- uplatňuje své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého, přijímá a uzavírá kompromisy
- umí se dělit o hračky, rozdělit si úkol, vnímá, co si druhý přeje, šetrně zachází s hračkami
- zvládá jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (úklid hraček...), sebeobsluhu

Integrovaný blok II: PODZIMNÍ BARVY HLEDÁME, S KOŠÍKEM NA CESTU SE VYDÁME.

Přibližná délka realizace: 8-10 týdnů.

Charakteristika bloku:

V tomto bloku se budeme věnovat darům naší země (ovoce, zelenina, houby, přírodniny, listy apod.), změnám v přírodě, pěstitelským a tvořivým činnostem, polytechnickému vzdělávání (vlastnosti materiálů, manipulace s nástroji a náradím, bádání apod.), lidovým tradicím a zvykům (posvícení, pouštění draků, sv. Martin apod.), zvířátkům a jejich přípravám na zimu.

Cíle:

- význam ovoce pro zdraví člověka
- rozlišování ovoce a zeleniny podle chuti, vzhledu a vůně
- rozvoj řečových schopností a dovedností
- chápat prostorové vztahy (vpravo dole, mezi...)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností
- vytvoření základů estetického vztahu ke světu, k životu
- osvojování jednoduchých poznatků o světě

Činnosti (například):

- pěstitelské a chovatelské činnosti, pracovní činnosti, - na zahrádce
- rozhovory, diskuse, popis situace, obrázku „Co viděl drak“
- volné hry a experimenty s materiálem – obrázky z listí, ovocný salát
- přípravy společných zábav – pouštění draka
- zapouštění barev do vlhkého podkladu
- pohádka: „Jak si červotoč hledal podnájem“ – Hrátky se zvířátky z lesů a strání

Očekávané výstupy:

Dítě:

- zvládá jednoduché úkony – práce na záhonku
- rozlišuje, co prospívá zdraví
- při vnímání a poznávání používá více smyslů
- chápe prostorové vztahy (vpravo, dole apod.)
- umí se naučit nazpaměť krátké texty
- vnímá, že svět má svůj řád (živočichové, krajina, podnebí)
- chápe, že všechno kolem se mění a s těmito změnami je třeba počítat – roční období

Integrovaný blok III: NA CESTĚ I NA STRÁNI SLYŠÍME ZIMNÍ CINKÁNÍ.

Přibližná délka realizace: 12-14 týdnů

Charakteristika bloku:

Tento blok nám přiblíží především adventní čas s tradicemi a zvyky, čas společného rozjímání, očekávání, prožívání a příprav na svátky. Budeme tvořit, péct, zpívat, tančit, obdarovávat, rozbalovat dárky apod. Nezapomeneme ani na zvířátka v lese, zimní přírodu, seniory v domově důchodců, zimní radovánky, tradice (Sv. Barbora, Mikuláš, Vánoce, Tři králové, Masopust apod.), péči o zdraví a seznamování s profesemi a řemesly dávnými i současnými.

Cíle:

- rozvoj pohybových dovedností, fyzické zdatnosti a hrubé a jemné motoriky
- rozvoj jazykových dovedností produktivních (výslovnost, mluvní projev, vyjadřování)
- rozvoj kultivovaného projevu
- rozvoj logického myšlení, paměti, pozornosti
- rozvoj schopností a dovedností vyjádřit pocity, dojmy, prožitky
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností, vytváření prosociálních postojů k druhému
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností
- rozvoj kulturně estetických dovedností (slovesných, výtvarných, hudebních, dramatických)
- vytváření základů estetického vztahu ke světu, ke kultuře, k umění, k lidovým tradicím a zvykům
- osvojení poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, vytváření zdravých životních návyků a postojů
- uvědomění si vlastního těla, osvojení si poznatků o jeho fungování
- rozvoj a užívání všech smyslů
- osvojování jednoduchých poznatků o světě a životě užitečných pro vytváření elementárního povědomí o přírodním, kulturním a technickém prostředí, o jejich

rozmanitosti, vývoji a proměnách

Činnosti (například) :

- hudební a hudebně pohybové hry (např. „Hlava, ramena, kolena“, „Tančíme labadan“, „Slepovaná“ apod.)
- smyslové a psychomotorické hry, činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení vnímání, zrakové a sluchové paměti a pozornosti (např. MLpPV C 2,3, B 4,1)
- artikulační, řečové, sluchové hry: „Čertí škola“
- lokomoční (přirozená cvičení) a manipulační cvičení, jednoduché úkony s předměty, náčiním
- vyprávění, komentáře zážitků, přednes, dramatizace, zpěv, prohlížení a „čtení“ knížek
- konkrétní operace, experimentace a manipulace s různým materiálem a surovinami (výroba potravinových koulí pro ptáky, pečení cukroví apod.)
- smyslové hry, sociální, interakční hry, dramatic. činnosti (např. veršovaná pohádka „Čert a Káča“)
- příprava společné zábavy a slavnosti

Očekávané výstupy:

Dítě:

- zvládá základní pohybové dovednosti
- umí koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby, sladit pohyby s rytmem a hudbou
- naučí se z paměti krátké texty, zvládá jednoduchou dramatickou úlohu
- umí se záměrně soustředit na činnost a udržet pozornost
- rozlišuje začáteční a koncové hlásky a slabiky, synonyma, homonyma a antonyma
- dokáže odpovídat za sebe a své jednání, odhadovat na co stačí a co zvládne
- vytvoří si základní dětskou představu o tom, co je dobře a co špatně
- prožívá radost ze zvládnutého poznání, ze společně vykonané práce,
- dokáže překonat stud
- chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný
- uplatňuje základní společenské návyky
- má poznatky o lidské společnosti, o životě, činnostech a práci lidí, o zvycích a tradicích
- pojmenuje části těla a některé orgány, vnímá všemi smysly
- ve známých a běžných situacích se chová tak, aby neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých a ví, kde v případě potřeby hledat pomoc

Integrovaný blok IV: JARNÍ CESTU OBJEVÍME A PŘÍRODU PROBUDÍME.

Přibližná délka realizace: 10 týdnů.

Charakteristika programu:

Hlavním záměrem tohoto bloku je vítání jara a probouzející se přírody. S lidovými pranostikami, tradicemi a jejich zvyky budeme putovat od 1. jarního dne, přes poznávání koloběhu vody, živé a neživé přírody, květin, léčivých bylin a zvířátek k různým oslavám svátků (Velikonoce, Den Země, čarodějnice, Den matek, letnice apod.). Čeká nás období naplněné nejen výtvarným uměním, tvořením, literaturou a hudbou, ale i činnostmi na zvelebování a udržování blízkého okolí (práce na zahradě, na záhoncích, čištění lesa, studánek apod.).

Cíle:

- osvojení si dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí a vytváření zdravých životních návyků a postojů
- osvojení poznatků a dovedností chránících před nebezpečnými vlivy prostředí
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností
- rozvoj tvořivosti, myšlení, řešení problémů
- posilování přirozených poznávacích citů
- rozvoj schopností vytvářet a rozvíjet citové vztahy k okolí, rozvoj estetického vnímání, cítění a prožívání
- posilování prosociálního chování ve vztahu k druhému
- vytvoření základů estetického vztahu ke kultuře a umění, k životu, ke světu
- seznamování s lidovou slovesností, literaturou, hudbou, výtvarným uměním, kulturními tradicemi, zvyky

Činnosti:

- hudební, hudebně pohybové činnosti a pohybové aktivity
- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, hádanky
- hry a činnosti zaměřené k řešení problémů, k cvičení paměti

- estetické a tvůrčí aktivity – výroba velikonočních ozdob
- sociální a interakční hry, dramatické činnosti
- seznamování s lidovou slovesností, kulturními tradicemi a zvyky: prohlížení knih, ilustrací, četba, vyprávění
- pozorování stavu životního prostředí a jeho vliv na kvalitu života
- poučení o možných nebezpečných vlivech prostředí a způsobech, jak se chránit

Očekávané výstupy:

Dítě:

- zvládá základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci
- osvojuje si nová slova a aktivně je používá, správně vyslovuje, ovládá dech, tempo a intonaci
- vnímá všemi smysly
- je citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem
- umí se vyjadřovat prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti
- má elementární poznatky o lidské společnosti, o zvycích, o přírodě

Integrovaný blok V: LETNÍ CESTA SLUNCEM VONÍ, VYDÁME SE RÁDI PO NÍ.

Přibližná délka realizace: 5-7 týdnů.

Charakteristika bloku:

Poslední blok, do kterého plynule vkročíme v období letnic, bude vyvrcholením našeho putování. „Navštívíme“ nejen náš svět, ale i cizí krajiny a jejich tradice, zvyky a kulturu. „Využijeme“ různé dopravní prostředky a připomeneme si nebezpečí a rizikové situace, se kterými se můžeme setkat. Při našem posledním putování chceme dospět k poznání sounáležitosti s blízkým okolím, světem, prostředím a k uvědomění si potřeby žít v souladu s přírodou.

Cíle:

- osvojení si dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, vytvářet zdravých životních návyků a postojů
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem, vytváření základů pro práci s informacemi
- rozvoj a kultivace mravního a estetického vnímání, cítění a prožívání
- posilování prosociálního chování ve vztahu k druhému
- estetický vztah ke kultuře, umění, světu životu
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- vytvoření vztahu k místu a prostředí, ve kterém dítě žije, povědomí o vlastní sounáležitosti se světem
- osvojení poznatků a dovedností chránících před nebezpečnými vlivy prostředí

Činnosti:

- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním a materiálem
- společné diskuse a rozhovory, komentování zážitků a aktivit
- výlety do okolí, vycházky, dopravní olympiáda

- pozorování skutečných objektů v okolí
- hry na přátelství, sociální a interakční hry
- přirozené poznávání rozmanitosti světa a přírody, kultury
- zábavné dopoledne ke dni dětí
- pozorování stavu životního prostředí a jeho vliv na kvalitu života – pohádka „O stromech a větru“
- poučení o možných nebezpečných vlivech prostředí a způsobech, jak se chránit

Kompetence:

Dítě:

- zvládá základní pohybové dovednosti, koordinuje lokomoci a další pohyby či polohy
- umí formulovat otázky, odpovídat, slovně reagovat, popsat situaci
- pojmenuje většinu toho, čím je obklopen
- umí zachytit a vyjádřit své prožitky, popsat situaci
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí, vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik
- má elementární poznatky o místě, kde žije, o své zemi a její kultuře
- zná některé způsoby ochrany osobního zdraví a bezpečí a ví, kde v případě potřeby hledat pomoc
- projevuje zájem o knížky
- zaměřuje se na to, co je z poznávacího hlediska důležité
- je citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě, věcem
- chová se obezřetně při setkání s neznámými lidmi
- má povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomuje si, že způsob, jakým se chová a žije, ovlivňuje jeho vlastní zdraví i životní prostředí

Vzdělávací obsah „Cestou tam a zase zpět s kamarády poznám svět“ je platný pro obě třídy. Učitelky si pak s ohledem na věkové a individuální zvláštnosti dětí plánují zpravidla týdenní témata - přípravy, se kterými seznamují i rodiče na nástěnkách.

6.2. PROGRAM PODPORY ZDRAVÍ A ZDRAVÉHO ŽIVOTNÍHO STYLU

Výchova ke zdravému způsobu života od nejútlejšího věku je důležitým prvkem ochrany před společensky nežádoucími jevy. Základním cílem je vést děti tímto směrem tak, aby zdravý životní styl přijaly jako přirozenou součást svého života. Tento program budeme naplňovat v souladu s koncepčními záměry školního vzdělávacího programu v průběhu celého školního roku. Učitelky budou jednotlivé úkoly a záměry zpracovávat v integrovaných blocích při týdenním plánování. Podle svých kompetencí a možností se jím budou řídit také ostatní zaměstnanci školy (školnice, kuchařky). Při výchově ke zdraví se zaměříme na všechny oblasti lidského zdraví: oblast tělesnou, duševní, sociální a duchovní. Všechny tyto složky jsou propojené a ve výchovně vzdělávacím procesu se vzájemně prolínají.

Oblast tělesného zdraví

Průběžné cíle

- poskytovat dětem dostatek adekvátního pohybového režimu v průběhu celého dne
- rozvíjet dovednosti důležité k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí a vytvářet zdravé životní návyky
- rozvíjet pohybové dovednosti, fyzickou i psychickou zdatnost
- do jídelníčku zařazovat zdravou stravu: dostatek ovoce, zeleniny, luštěnin, vlákniny, vést děti ke schopnostem rozlišit, co zdraví prospívá a co škodí (kouření, drogy apod.)
- rozvíjet a upevňovat hygienické návyky
- udržovat vhodné mikroklima prostředí (teplota, vlhkost, čistota, větrání)

Činnosti a prostředky

- pravidelné zařazování zdravotních, dechových, psychomotorických cvičení
- využití jógy – nácvik a upevňování správného dýchání, relaxace a koncentrace
- při pohybových aktivitách střídat napětí a uvolnění jednotlivých částí těla
- využití sportovního náčiní, dostatek volného pohybu
- hudební a hudebně pohybové činnosti, pohybové hry
- „Týden zdraví“ 1x ročně
- spolupráce s rodinou, společné akce

Kompetence

Dítě:

- zvládá základní pohybové dovednosti, koordinaci, ovládá dechové svalstvo
- pojmenuje jednotlivé části těla a některé orgány, zná jejich funkci
- rozlišuje, co prospívá zdraví (výživa, aktivní pohyb, zdravé prostředí, pohoda) a co mu škodí (škodlivé látky a vlivy, nezdravé návyky a závislosti, nemoci, úrazy, nebezpečí hrozící v dopravních situacích, při setkání s cizími lidmi, neznámými věcmi, či jevy apod.)
- má povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc
- zvládá sebeobsahu, uplatňuje základní hygienické a zdravotně preventivní návyky
- chová se tak, aby v běžných situacích neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou i ostatních

Oblast duševního zdraví

Průběžné cíle

- podporovat duševní pohodu, psychickou zdatnost a odolnost dítěte
- rozvíjet pozitivní city ve vztahu k sobě, pěstovat zdravé sebevědomí, sebedůvěru
- rozvíjet schopnosti a dovednosti vyjádřit své pocity, dojmy a prožitky, učit děti vyjádřit svůj názor, rozhodovat se a být za svá rozhodnutí odpovědny
- podporovat projevy radosti, dobré nálady a smích
- vytvářet klidné, pohodové prostředí důležité pro prevenci úzkosti dětí, neklidu, zvýšené agresivity, stresu, napětí

Činnosti a prostředky

- spontánní pohybové hry a aktivity bez viditelných zásahů učitelky v nesoutěživém prostředí
- dramatické činnosti, hraní rolí, interaktivní hry
- estetické a tvůrčí aktivity
- omalovánky: „Co je dobře, co je špatně“
- výlety do okolí, návštěvy společenských akcí, divadelních představení
- společenské hry, společná setkání a akce s rodiči, veřejností
- zadávání a plnění přiměřených úkolů (vyřídít vzkaz, dojít pro kamaráda, přinést „úkol“ z domova apod.)

- práce ve dvojicích, ve skupině (společná kresba, skládání, stavění apod.)
- navozovat situace podporující smích a humor – četba a nácvik říkanek, rozehrávání vtipných situací, pantomima apod.

Kompetence

Dítě:

- uvědomuje si svou samostatnost, zaujímá vlastní názory a postoje a vyjadřuje je
- odpovídá za sebe a své jednání
- umí vyjádřit své přání, souhlas i nesouhlas
- chová se obezřetně při setkání s neznámými osobami a situacemi
- uplatňuje své individuální potřeby, přání a práva a respektuje to samé u ostatních
- je citlivé ve vztahu k živým bytostem, přírodě i k věcem
- umí zachytit a vyjádřit své prožitky

Oblast sociálního zdraví

Průběžné cíle

- pěstovat v dětech dobré mezilidské vztahy, podporovat kamarádství, přátelství
- vytvářet vztah k místu a prostředí, ve kterém dítě žije
- rozvíjet schopnosti přizpůsobovat se přirozenému vývoji a běžným změnám
- spoluvytvářet a pěstovat klidné, pohodové a radostné prostředí
- podporovat partnerskou a respektující komunikaci, vzájemnou úctu, důvěru, empatii mezi všemi lidmi v MŠ
- vytvářet povědomí o mezilidských a morálních hodnotách
- učit děti přizpůsobovat chování sociálnímu prostředí, uvědomovat si sociální role, rozlišovat, které neznámé věci, činnosti či lidé nás mohou ohrožovat
- vést děti k dovednosti řešit konflikty, umět se dohodnout, vysvětlit si problém, pochopit kompromisy
- osvojovat poznatky a dovednosti chránící před nebezpečnými vlivy prostředí
- rozvíjet pocit sounáležitosti s živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemi
- osvojovat dovednosti při péči o okolí, spoluvytvářet zdravé, vkusné a bezpečné prostředí

Činnosti a prostředky

- pozitivní příklady a vzory prosociálního chování
- klidná a příznivá atmosféra: vzájemná úcta, důvěra, empatie, solidarita
- včasné řešení konfliktů a problémů – jednodušší problémy nechat řešit děti
- činnosti zajišťující spokojenost, radost, veselí, pohodu – oslavy svátků a narozenin dětí, různých tradic (čarodějnice, Sv. Martin, Masopust ...)
- společná setkání a návštěvy s dětmi ze ZŠ, s okolními mateřskými školami, ostatními subjekty (Domov důchodců Horní Planá), divadelní představení
- péče a úprava prostor MŠ, okolí obce – výzdoba, péče o záhonek na zahradě, rybičky, malé ZOO u Racku, zdobení velikonočního a vánočního stromu v obci, „čištění lesa“, apod.
- příprava různých oslav, besídek – Vítání občánku, Slavnosti obce, besídky pro důchodce
- hry na téma rodiny, přátelství
- hry, modelové situace, dramatické hry, hraní rolí, při kterých se dítě učí přijímat a respektovat druhého
- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů na téma vztahů mezi lidmi

Kompetence

Dítě:

- dokáže se odloučit na určitou dobu od rodičů, blízkých, začlenit do třídy a zařadit mezi vrstevníky, adaptovat se na prostředí školy i jeho běžné proměny
- navazuje kontakty s dospělým, s ostatními dětmi, komunikuje s nimi, navazuje a udržuje přátelství
- zná pravidla společného soužití ve skupině
- ví, že je více možností řešení konfliktů
- má poznatky o sobě, o rodině, o vývoji, životě a činnostech člověka, o lidské společnosti, o soužití, zvycích a práci lidí, o přírodě a přírodních jevech
- umí si utvořit základní dětskou představu o tom, co je dobře a co špatně, co se smí a co ne (nelhat, neničit věci kolem sebe, neubližovat, neposmívat, neponižovat, nebrat cizí věci apod.)
- dokáže vyhodnotit společensky nežádoucí chování a bránit se jeho důsledkům

Oblast duchovního zdraví

Průběžné cíle

- osvojovat si dovednosti důležité k vytváření zdravých životních návyků a postojů, k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí
- vést děti ke schopnostem poznat sebe sama, k uvědomění si vlastní identity,
- učit děti chápat, že každý má na světě své místo a hodnotu, přestože se lišíme (jinak vypadáme, chováme se, umíme, ovládáme)
- získat schopnosti řídit chování vůlí a ovlivňovat vlastní situaci, kontrolovat extrémní projevy svých emocí a nálad
- rozvíjet vlastní sebevědomí spojené s úctou k druhému
- posilovat zdravou sebedůvěru, seberozvíjení, věřit ve své schopnosti, jít za svým cílem
- probudit aktivní zájem dítěte objevovat nové a uplatnit a ukázat, co umí, zvládne a dokáže

Činnosti a prostředky

- prožitkové učení, osobní zkušenosti a prožitky při hrách odrážející situace skutečného světa
- spontánní činnosti a hry, kdy učitelka pozoruje, případně pomáhá organizovat, ale nevnucuje
- pohybové aktivity, hry a hraní nesoutěživého charakteru
- výtvarné, hudební, estetické, literární a dramatické činnosti
- společné hodnocení prožitých situací, zážitků
- četba a vyprávění pohádek a příběhů na téma vztahy mezi lidmi
- podpora důvěry dítěte ve vlastní síly a schopnosti, dostatečné oceňování jeho snahy a úsilí
- zadávání přiměřených úkolů, respektování věkových a individuálních zvláštností

Kompetence

Dítě:

- uvědomuje si svou osobnost, individualitu, zaujímá vlastní názory a postoje a vyjadřuje je
- odhadne, na co stačí a co zvládne, uvědomuje si své nedostatky, dokáže se s nimi vyrovnat
- umí vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost, dokončit ji
- vnímá lidi s jejich odlišnostmi povahovými, tělesnými, rasovými, jazykovými, národnostními, kulturními jako přirozený stav
- uvědomuje si svá práva ve vztahu k druhému, přiznává stejná práva druhým a respektuje je
- vnímá, že svět má svůj řád, patří do něj jak příroda (rostliny, živočichové, krajina, podnebí apod.), tak lidé, a vše se vzájemně propojuje a doplňuje

6.3. PROGRAM PREVENCE PATOLOGICKÝCH JEVŮ

Základem programu prevence patologických jevů v předškolním věku je vytvoření sociálních kompetencí dítěte. Prostřednictvím prožitkového učení si dítě osvojí schopnost rozhodovat se, volit z více možností, nést za svoje rozhodnutí odpovědnost a poznávat důsledky své volby. Schopnost rozhodovat se je předpokladem odpovědného jednání. A odpovědné jednání je základem pro prevenci patologických jevů.

Cíle

- vést děti ke zdravému životnímu stylu
- pěstovat u dětí sociální dovednosti, zdravé sebevědomí spojené s úctou k druhému
- informovat děti o nebezpečí drogové závislosti – kouření, alkohol, kontaminace injekční stříkačkou, virtuální závislost
- informovat o možném nebezpečí při kontaktu s nežádoucí osobou
- informovat o vandalismu, šikaně a jiných formách násilí
- vytvářet ve třídě pozitivní atmosféru, která u dětí podporuje pocit bezpečí a důvěry

Činnosti

- každodenní vysvětlování s praktikováním zásad pozitivního vztahu k ostatním – vzájemná pomoc, důvěra, respekt, tolerance, ohleduplnost
- sociální hry – obhajoba vlastního názoru, umění přiznat svoji chybu, hodnocení svého chování, nácvik způsobu odmítání, rozhodnout se a za svoje rozhodnutí nést důsledky, posilovat zdravé sebevědomí
- komunitní kruh – naslouchat a být slyšen
- prožitkové hry a učení – společné tvoření, malování, dramatické, námětové a pohybové hry
- společné vytváření pravidel a jejich dodržování
- rozhovory na téma – co by se stalo, kdyby, co nám prospívá, co nám škodí, zdraví se musí chránit apod.
- společné okamžité řešení problému – vysvětlení, domluva, dohoda, popř. omluva
- četba textů a následný rozhovor o přečteném – pohádky (dobro a zlo)
- brožury k preventivní výchově od Marie Adamovské: Děti a hry, Děti a zdraví

Děti a slušné chování

Děti pomáhají

Děti a ekologie

- poslech hudebních nahrávek z těchto brožur a společné zpívání - Kluk z počítače, Co neznáš, neber do ruky
- omalovánky – co je špatně, co je dobře
- spolupráce s rodinou – každodenní rozhovory při předávání dítěte, během celého roku při společných akcích, nástěnky, webové stránky, Zpravodaj obce ...

Kompetence

Dítě:

- odpovídá za sebe, za své chování, ví, že je více možností řešení problému, umí vyjádřit souhlas i nesouhlas
- rozhoduje o svých aktivitách a činnostech podle aktuální možnosti
- zaujímá vlastní postoje a má své názory, umí přiznat chybu
- dokáže odmítnout nepříjemnou komunikaci, říci ne
- umí hodnotit chování své i chování druhých
- umí nabídnout pomoc, neponižuje
- chová se opatrně při setkání s cizími lidmi
- umí si utvořit představu co je dobře, co se smí a nesmí
- chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu, přesto, že je každý jiný (rozdíly povahové, tělesné, rasové, kulturní)
- má vytvořenou představu o pojmu závislosti na věcech, které ničí zdraví a zkracují život člověka (drogy, alkohol, cigarety, zneužívání léků)
- rozumí tomu, že způsob života má vliv na lidské zdraví

6.4. PROGRAM ENVIROMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

I. PRŮBĚŽNÉ CÍLE:

- Získávat konkrétní poznatky o přírodě a jejích částech.
- Rozvíjet citové vztahy k přírodě a jejího estetického vnímání.
- Rozvíjet vyjadřovací dovednosti a schopnosti ve vztahu k prostředí, utvářet hygienické návyky.
- Vytvářet dostatek podnětů při hře vycházející z poznávání a hodnocení přírody.
- Vštěpovat dětem prvotní vědomosti a znalosti o životě lidí, jejich práci, vzájemných vztazích a vztahu k přírodě.
- Učit děti vnímat přírodu všemi smysly, šetřit ji a chránit.
- Uplatňovat metody přímého pozorování, práce v koutku živé přírody, na zahrádce.
- Využívat encyklopedie a atlasy.

II. VYUŽITÍ EKOLOGICKÉHO CENTRA „ŠÍPEK“ Z Českého Krumlova a nabídky jeho vzdělávacích programů.

III. PRÁCE NA ZÁHONKU:

- Údržba záhonku, pletí, zalévání.
- Výsadba a setba: Jahody, ředkvičky, hrách, pažitka.
- Zpracování ovoce a zeleniny, sklizení, omývání, společná příprava ovocného a zeleninového salátu.

IV. KOUTEK ŽIVÉ PŘÍRODY:

- Krmení rybiček.
- Pomoc učitelce při čištění akvária.
- Podle sezóny: Pozorování např. žížal, hlemýždě (v krabici)

V. DLOUHODOBÉ CÍLE, PROJEKTY:

- Vybudování záhonků s léčivkami a bylinami.
- Hmatová stezka - na zahradě napojení na pohyblivou hlávku, ohraničení stezky špalky, vysypání kamínky, pískem, mechem, oblázky apod.
- Tunel, chýška z vrbových proutků, „Týpý“.

VI. NÁMĚTY PODLE ROČNÍHO OBDOBÍ:

Program na podzim

Cíle:

- Pozorovat po určitou dobu nějaký strom, keř-zbarvení, opadávání.
- Houfování vlaštovek, odlet ptáků.
- Sběr listů, jejich tvary, třídění.
- Sběr plodů, práce s přírodninami.

Aktivity:

- „Na veverka“- Děti musí najít šest plodů, aby přečkaly zimu, sestavení obrázku.
- „Paletky“- Na paletku děti nalepují malinkaté kousky rostlin, přírodnin, barev.

Program na zimu

Cíle:

- Pozorovat drobné živočichy, jak se připravují na zimu (pod listím, v dutinách stromů ap.)
- Pozorovat, jak se chovají ptáci u krmítka, výroba krmítka, příprava krmení (plody slunečnice, semena řepky, hrušní, jabloní, proso, ovesné vločky, strouhanka, mák, krupky, pšenice, pšeničné otruby, ječmen atd.)
- Přikrmování zvěře: Kaštany, žaludy, sušené jeřabiny, jablka, slupky, brambory, řepu, kapustu, zelí, kukuřičné palice, seno, zbytky chleba, rohlíků, knedlíků...
- Kouzla zimy- jakou barvu má zima, jaký je sníh, led.
- Jak vypadají stromy v lese.
- Rychlení větvíček.
- Sledování stop, tvar, velikost.
- Vyhrabávaný sníh až na trávu, okousaná kůra na stromech.
- Pokusy se sněhem: Rozpouštění, nečistota, odraz slunce na sněhu.
- Oslava vánoc zdobení stromku

Aktivity:

- „Na schovávanou zvířátek“: Káně letí, koho uvidí, toho sní...
- Vyšlapávání cestiček ve sněhu.
- Zdobení vánočního stromku pro zvířátka..

Program na jaro

Cíle:

- Pozorovat tání sněhu, kam se ztrácí sníh, voda, kde leží nejdéle.
- Pozorovat jarní květiny, barvy, tvar, listy, opylování hmyzem, odkvetlé květy.
- Kde rostou různé druhy rostlin- U vody (blatouch, rákos), na slunné stráni (kohoutek, kopretina, pampeliška), v hájích (sasanka), v lese (bažanka, šřavel).

Aktivity:

- „Na hnízda“ (obdoba škatulat)- Kde je moje hnízdo?
- „Na kukačku“
- „Na mravence“, „Kvočna a kuřátka“ str. 52
- „Na motýly“ str. 52

Program na léto

Cíle:

- Seznamovat děti s koloběhem vody v přírodě.
- Pozor na nebezpečí o prázdninách (houby, plody, hadi...), sluneční záření, ozón, freony.
- Význam půdy, život v půdě- pozorování.

Aktivity:

- „Dešťiček“- v kruhu str. 54
- „Oheň, vítr, déšť“
- Chřestidla z přírodnin- výroby.
- Lisování lučních květin- výroba obrázků.

7. Pravidla evaluace

CÍLE VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Cíl	Jak	Kdy	Kdo
Jsou děti vedeny ke vzájemné pomoci, funguje spolupráce mezi dětmi?	Vzájemné hospitace Pedagogické porady Konzultace Hodnocení týdenních plánů Hodnocení šk. roku	Průběžně Dle plánu Průběžně Týdně 1x ročně	Učitelky Ved. učitelka Všichni zaměstnanci Učitelky Učitelky
Jak jsou využívány pěstitelské produkty při přípravě pokrmů, jsou zapojeny i děti?	Konzultace Monitoring	Průběžně Průběžně	Všichni zaměstnanci Učitelky

PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Cíl	Jak	Kdy	Kdo
Vyhovuje uspořádání herních prvků ve třídě potřebám dětí?	Pozorování Pedagogické porady	Průběžně Dle plánu	Učitelky Ved. učitelka
Je respektována individuální potřeba spánku dětí?	Pedagogické porady Monitoring	Dle plánu Průběžně	Učitelky Ved. učitelka
Jsou děti vedeny prosociálním směrem?	Hospitace monitoring	Průběžně	Ved. učitelka
Umožňuje denní režim vyvážený poměr spontánních a řízených aktivit?	Vzájemné hospitace Monitoring	Průběžně	Učitelky
Mají pracovnice MŠ důvěru k vedení školy?	Dotazníky	1x ročně	Všichni zaměstnanci
Je dostatečně zajištěno předávání zkušeností a poznatků z DVPP?	Pedagogické porady Konzultace	Dle plánu Průběžně	Ved. učitelka Učitelky
Jak je podporována spolupráce s rodiči při školních a mimoškolních aktivitách?	Pedagogické porady Dotazníky rodičům Rozhovory	Dle plánu Na konci šk. roku Průběžně	Ved. učitelka Učitelky Učitelky

ZPRACOVÁNÍ A REALIZACE OBSAHU VZDĚLÁVÁNÍ

Cíl	Jak	Kdy	Kdo
Obsahují integrované bloky všechny vzdělávací oblasti?	Konzultace Hodnocení týdenních plánů Hodnocení šk. roku	Průběžně Týdně 1x ročně	Učitelky Učitelky Učitelky
Jak učitelky zaznamenávají pokroky a potřeby dětí? Jsou záznamy o dětech vyhovující?	Pedagogické porady Konzultace Dokumentace o dětech	Dle plánu Průběžně 2x ročně	Ved. učitelka Učitelky Učitelky

PRÁCE PEDAGOGŮ

Cíl	Jak	Kdy	Kdo
Pracuje pedagogický sbor jako tým? Je dán prostor všem zaměstnancům?	Porady Rozhovory Autoevaluace	Dle plánu Průběžně Na konci šk. roku	Ved. učitelka Všichni zaměstnanci Všichni zaměstnanci
Jak je upevňováno a rozvíjeno pozitivní klima školy?	Pozorování Rozhovory	Průběžně Průběžně	Ved. učitelka Všichni zaměstnanci

VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ

Cíl	Jak	Kdy	Kdo
Mají děti elementární povědomí o zásadě: „nečiň ostatním to, co nechceš, aby dělali Tobě?“	Monitoring Záznamy o dětech Hodnocení šk. roku	Průběžně 2x ročně 1x ročně	Všichni zaměstnanci Učitelky Učitelky

Literatura

Vedení MŠ : Jana Buriánová, Věra Jakoubková, Hana Nádvorníková a kolektiv autorů, RAABE

Metodické listy pro předškolní vzdělávání: Jana Buriánová....., RAABE

Rámcový vzdělávací program v praxi MŠ aneb Jak zpracovat školní vzdělávací program MŠ:
Monika Bourová

Manuál k přípravě školního vzdělávacího programu MŠ: VÝZKUMNÝ ÚSTAV PEDAGOGICKÝ,
únor 2005

Tvorba a inovace školních vzdělávacích programů: Eva Svobodová, Dana Machová, Miroslav Procházka,
PEDAGOGICKÁ FAKULTA, JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekologická výchova v MŠ: TASK KLUB – EKOCENTRUM PALETA

Za kolektiv mateřské školy zpracovala:

Hana Kliková

